

Symphonies“: „Julemandens rejse“ fra 1938. Den er som de fleste af datidens Disney-film spag i farverne, og de fleste bevægelser foregår i lærredets plan — senere opnåede Disney-folkene meget større „bevægelsesfrihed“. Den ejer imidlertid en meget festlig procession, og den, der for alvor ønsker at sætte sig ind i tegnefilmens udvikling, kan få stort udbytte af at studere den.

Erik Utrichsen.

IKKE I KLOSTER

„MYTTERIET PÅ CAINE“. (The Caine Mutiny) Columbia 1954. Instruktion: Edward Dmytryk. Produktion: Stanley Kramer. Manuskript: Stanley Roberts efter Herman Wouks roman. Foto: Frank Planer. Musik: Max Steiner. Scenearkitekt: Cary Odell. Klipping: William Lyon og Henry Batista. Production designer: Rudolph Sjernad. Medvirkende: Humphrey Bogart, Van Johnson, Fred MacMurray, Jose Ferrer, Robert Francis, May Wynn.

Det kunne ikke undre nogen, at *Herman Wouks best seller*, der stort set er af samme litterære surdej som *James Jones'*, *Monsarrats* og andres krigsbøger, blev filmatiseret. Man undres først, når man ser, at instruktionen af denne historie, der debatterer spørgsmålet om den ubetingede loyalitet over for overordnede, er lagt i hænderne på *Edward Dmytryk*, en af hovedpersonerne i hekseprocesserne mod uamerikansk virksomhed i Hollywood i 1948, dømt og udvist for illoyalitet mod U.S.A. *Stanley Kramer*, der gav ham arbejdsbetingelser, da han for nogle år siden vendte tilbage, bør kun roses, hvis det er ham, der har udvirket denne instruktørbesætning.

Havde *Dmytryk* haft helt frie hænder, havde filmen sikkert set anderledes ud. Nu er der skolet voldsomt til publikum med technicolor, pompos *Max Steiner*-musik, „romance“, barsang, orkan og familiens forening. I det ligner den de andre af sorten; men det er ikke den unge kadets levned, der lires af med mærkbar ironi i de mere romantiske højdepunkter, der har interesseret ham. Det er derimod den dramatiske konflikts etiske og moralske perspektiver.

Skibet som et symbol på samfundet er gammelt, men stadig brugt. Parallellen her er åbenbar: Man befinder sig i en katastrofesituation, føreren svigter, men vil ikke tilstå sine fejltagelser og

vil lede alle i døden blot for at vise sin tomme magt. Er det i et sådant tilfælde tilladt at gøre oprør mod autoriteten for at redde livet? Filmen har sagt ja, for retten gør det. Svaret kan forekomme indlysende, men tankegangen er dog ret beset teoretisk revolutionær. *Dmytryk* har ikke skiftet mening. At kaptajn *Queegs* despotisme skyldes nervøse lidelser og derfor påkalder vor medlidenhed snarere end vort had, ændrer ikke det principielle i synspunktet. Den vel melodramatiske slutsekvens med forsvarerens anklage mod de frifundne for ikke at have vist barmhjertighed, kan i sit forsøg på at se sagen fra den anden side måske opfattes som et kompromis, især når man tænker på *Dmytryk*'s tidligere tendensfilms styrke: den lidenskabelige ensidighed („Giv os i dag—“). På den anden side kan man betragte sekvensen som udtryk for en personlig udvikling, den forringer ikke hans standpunkt, gør ham snarere sandere.

Lidt mere sandhed kunne man nok have ønsket i portrættet af filmens eneste „skurk“, den intellektuelle romanforfatter *Keefe*, der er fejt, fordi han tænker sig om. Det er typen, der kan inspirere andre til handling, men ikke selv kan handle, men den er her trukket ned i et lovligt lavt plan. Skikkelsen er ved at blive mistænkeligt populær, og det er ikke uden uro, at man ser *Dmytryk* udlevere den.

Længst af alt i filmen vil man sikkert huske kaptajn *Queegs* jordbartyverundersøgelse. Nogen mere dræbende parodi på eller hævn over sine anklageres smålighed kunne *Dmytryk* ikke ønske sig. Ham fik de ikke til at gå i kloster.

Ib Monty.

EXTRAVAGANZA

ILLUSIONERNES BY (The Bad and the Beautiful). Produktion: John Houseman for MGM 1953. Manuskript: Charles Schnee. Instruktion: Vincente Minnelli. Foto: Robert Surtees. Musik: David Raskin. Medv.: Lana Turner, Kirk Douglas, Walter Pidgeon, Dick Powell, Gloria Grahame, Barry Sullivan, Gilbert Roland.

„Illusionernes by“, *Vincente Minnelli*'s film om livet i Hollywood, er sin instruktørs mest vellykkede dramatiske film til dato, omend den ligesom sine forgængere inden for genren lider af åbenbare brist. *Minnelli* har tilsyneladende

dende vanskeligt ved at samle sig om een lang fortløbende beretning — gang på gang får man en fornemmelse af, at nu svigter hans interesse og koncentration, lange afsnit af filmen bliver livløse og kedelige, og man får mest af alt et indtryk af, at Minnelli da kun slavisk filmer manuskriptet af uden at bryde sig personligt om sagen. Det er sandsynligt, at ingen af hans film har passet hans specielle temperament bedre end den bevidst episodiske „Ziegfeld Follies“, der ikke fortalte nogen sammenhængende historie, men udelukkende gav glimt af en svunden show-verden. Og det gælder hele hans betydelige og værdifulde række af musicals — den mest oplivende linie inden for den amerikanske produktion i de sidste ti år —, at de så afgjort undgår at fortælle en historie, men i stedet er samlet om enkelt-situationer, der giver Minnelli lejlighed til at demonstrere sit vid og sin elegance. Det er således ingen overraskelse, at „Illusionernes by“ som helhed betragtet falder sammen; Minnellis interesse for hovedpersonen, den store filmproducent, havde jo nok været tilstrækkelig til at bære filmen, men det har voldt ham besvær også at samle sig om de tre personer, der fortæller filmen. Og da manuskriptet gerne vil have disse tre frem i søgelyset, bliver der tale om et katastrofalt misforhold mellem filmens manuskript og instruktion. Den knudrede tilbagebliksteknik,

som filmen gør brug af, falder heller ikke helt i takt med Minnellis talent; det er ikke i sådanne sindrige handlingskonstruktioner, hans elegance finder udtryk. Derimod demonstrerer han i visse afsnit, i hvor høj grad han stadig ynder at arbejde med dekorative og artistisk raffinerede effekter. Han præsenterer Lana Turner for os i en scene, der er et unikum af bizart og ekstravagant melodrama, og han gør det mesterstykke at vende beskrivelsen af hendes dyrkelse af sin far, den feterede stumfilmsstjerne, fra manuskriptets tilsyneladende meget skematiske kynisme over i noget levende og nærværende. Og såvel Minnellis vid som hans elegance er helt på de store højder, når det gælder at fange enkeltheder ved det mærkværdige og naragtige liv bag Hollywoods kulisser. Navnlig i forbindelse med producentens første personlige opgave, en skrækfilm om katterænd, har Minnelli fremragende fat i det satiriske — hurtigt, men ikke forceret og anstrengt affyrer han en række scener, hvor han med overvældende elegance og drilagtighed beviser sin position som Hollywoods vittigste instruktør i dag. Og ingen formår som Minnelli at harcellere over gåsede unge fruer; bedst af alle i „Illusionernes by“ er netop Gloria Grahames tåbelige unge professorerne — iøvrigt tydeligt nok en tvillingesøster til Lucille Ball i „Hvedebrødsdage på hjul“.

Jørgen Stegelmann.

En af Minnellis fikst, men næppe helt tilladeligt dobbelttydige kompositioner i "Illusionernes by" — fryder de sig over deres hævn eller smelter deres hjerter? Barry Sullivan, Lana Turner og Dick Powell.